

บทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ:กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด

The Role of the State in The Development of Special Economic Zone :

The case study of Trat

บรรจง กาญจนานิล¹

Banjong Kanjananil¹

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹Ph.D. students Political courses Ramkhamhaeng University

E-mail address: Bj0818653374@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the role of the state in the development of Trat Special Economic Zone (2) to study the problems and obstacles in implementing the state role in the development of Trat Special Economic Zone and (3) to propose and promote the role of the state in the development of Trat Special Economic Zone by using the qualitative research, and in-depth interview with key informants. Research findings were as follows:

1. The results of the study on the role of the state in the development of Trat Special Economic Zone were classified into (1) policy formulation and planning which government had coordinated their benefits with a private sector. The state policy and planning should be consistent with the establishment and development of special economic zones. (2) Legislation, regulations and law enforcement to facilitate and make economy manageable. and (3) The role of the state in creating and developing of the economic, social and environmental infrastructure which were crucial things to support trade of goods and services including investment.

2. The results of the study on problems and obstacles in implementing the roles of the state in the development of Trat Special Economic Zone were classified accordingly: (1) Policy and planning problem which found a lack of clarity and continuity. Policy planning, policy advocacy, and continuity were important for the authorized role of the state in allocating the budget to the economic zone. (2) problems of law legislation and law enforcement which comprised the problem of law enforcement in town planning in Trat, the problem of individual status and trafficking in persons, and the problem of public health and health insurance. (3) problems in formulating the socio-economic infrastructure which occurred in the land allocation process by the Treasury Department representing the government in establishing an industrial estate and propose the conditions for investment in Trat Special Economic Zone to investors. But the private sector has no confidence regarding the legal issues surrounding industrial estates, delays in the establishment of an integrated service center, and the problem of integrating collaborative agencies in the area which found that the cooperation of each agency was being as "host" according to the potential of the agency so that organizations develop together.

[78]

3.Recommendations and the role of the state in the development of Trat Special Economic Zone revealed that what should be developed together was the management concept of Smart City into the development of both special economic zones and personnel in the community to support the development of skilled labors, Language skills, and preparation to accommodate tourists.

Keywords: Special Economic Zone, Department of the Treasury, Integration, Development

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด และ 3) เพื่อเสนอแนะและส่งเสริมบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราดโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key information) ผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด จำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและการวางแผนรัฐได้มีการประสานประโยชน์ของรัฐบาลเข้ากับเอกชน ซึ่งรัฐออกนโยบายและวางแผนสอดคล้องกับการจัดตั้งและพัฒนาพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ 2) การออกกฎหมาย ข้อบังคับ และบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้สามารถบริหารจัดการ อำนวยความสะดวกทางด้านเศรษฐกิจ และ 3) บทบาทของรัฐในการจัดสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการค้าสินค้าและบริการหรือการลงทุน

2. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราดจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านนโยบายและการวางแผนพบว่าการขาดความชัดเจนและต่อเนื่องของนโยบาย ซึ่ง การกำหนดนโยบาย การวางแผน การผลักดันนโยบายให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลกลางบทบาทของรัฐบาลผู้มีอำนาจและงบประมาณในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 2) ปัญหาด้านการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมาย ประกอบไปด้วย ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองรวมจังหวัดตราด ปัญหาสถานะบุคคลและการค้ามนุษย์ และปัญหาสาธารณสุขและการประกันสุขภาพและ 3) ปัญหาด้านการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมพบว่าปัญหาเกิดขึ้นในการดำเนินการจัดสรรที่ดินโดยกรมธนารักษ์ที่เป็นตัวแทนภาครัฐในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และเสนอเงื่อนไขในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษตราดแก่ผู้ลงทุน แต่เอกชนไม่มีความมั่นใจในประเด็นกฎหมายนิคมอุตสาหกรรม ความล่าช้าที่เกิดขึ้นในการจัดตั้งจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ และปัญหาการบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่พบว่าความร่วมมือของแต่หน่วยงานนั้นเป็นในฐานะ "เจ้าภาพ" แต่ละงานตามศักยภาพของหน่วยงานนั้นๆ โดยทุกองค์กรพัฒนาไปพร้อม ๆ

3. ข้อเสนอแนะและส่งเสริมบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราดพบว่าการพัฒนาปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานแล้ว สิ่งที่ต้องพัฒนาไปควบคู่กันนั้นคือระบบการบริหารจัดการแนวคิดในการบริหารจัดการโดยการนำแนวคิด Smart City เข้ามาเป็นส่วนในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและพัฒนาบุคลากรในชุมชนในพื้นที่เพื่อรองรับการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาฝีมือแรงงาน ทักษะด้านภาษา การเตรียมตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คำสำคัญ : เขตเศรษฐกิจพิเศษ, กรมธนารักษ์, การบูรณาการ, การพัฒนา

บทนำ

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศยกระดับด่านถาวร 5 แห่งของประเทศไทย ซึ่ง 1 ใน 5 แห่งนั้น มีจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ.ตราด รวมอยู่ด้วย ซึ่งจากการที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศยกระดับจุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็กดังกล่าว จึงถือเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากว่า จุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้มีจุดเด่น คือสามารถค้าขายได้ทั้งทางน้ำและทางบก รวมทั้งยังเป็นจุดเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวระหว่าง 3 ประเทศ คือ กัมพูชา เวียดนาม และไทย โดยมีมูลค่าการค้ากว่า 26,000-27,000 ล้านบาท/ปี และมีแนวโน้มถึง 30,000 ล้านบาท ภายใน 1-2 ปีนี้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2557 ; อาคม สุวรรณกันธา, 2556) (Arkorn suwankantha, 2013) และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดตราด จะพบว่า เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพมากในเรื่องการค้าชายแดน เพราะมีช่องทางค้ากับกัมพูชาถึง 3 ด้าน 3 จังหวัด แต่ที่ผ่านมามีการพัฒนาเป็นไปด้วยความล่าช้า และขาดความต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดการดำเนินนโยบายและการนำนโยบายมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเตรียมความพร้อมทั้งทางสาธารณูปโภคพื้นฐาน ความรู้ ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อจะใช้ในการอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนและผู้ประกอบการในพื้นที่ ซึ่งถ้าหากภาครัฐได้เข้ามาส่งเสริมในการวางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้จังหวัดตราดมีศักยภาพและมีความพร้อมดังกล่าวแล้ว จังหวัดตราดจะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอีกแห่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาล

อีกหนึ่งการพัฒนาจังหวัดตราดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น นอกจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวย นโยบายทางการเมืองที่สนับสนุนการพัฒนาแล้วนั้น ยังต้องมองไปถึงปัจจัยทางการเมืองอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้วย รวมทั้งหากเมื่อมีนโยบายเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาแล้ว หน่วยงานในพื้นที่จำเป็นต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยคำสั่งทางการเมืองซึ่งใช้มาตรา 44 เข้ามาบังคับใช้ให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการอย่างเร่งด่วนนั้น ก็มีผลสำคัญในการลดขั้นตอนการดำเนินการให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติพบว่า ยังมีปัญหาในการดำเนินการอยู่เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานตามนโยบายที่ไม่ต่อเนื่อง หรือมีการดำเนินการแล้วแต่หยุดชะงักไปเนื่องจากการปรับเปลี่ยนผู้ว่าราชการจังหวัด หรือการเปลี่ยนคณะผู้บริหารของจังหวัด รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ปัญหาเกี่ยวกับระยะ การวางผังเมืองใหม่ การเวนคืนที่ดิน รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมในอนาคตเมื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษเกิดขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านสถานะบุคคลและการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดพื้นที่ชายแดนทั้งหลายที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก และสุดท้าย คือ ปัญหาด้านนโยบายสาธารณสุขและการประกันสุขภาพ ซึ่งปัญหาด้านสาธารณสุขและการประกันสุขภาพนั้น มีกระทรวงสาธารณสุขเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดการประกันสุขภาพให้กับแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายในประเทศไทย โดยการขายบัตรประกันสุขภาพให้กับแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม ซึ่งแรงงานต่างด้าวกลุ่มนี้ คือ กลุ่มแรงงานนอกระบบ เช่น กิจการประมง คนรับใช้ในบ้าน หรือแรงงานต่าง ๆ ในขณะที่แรงงานในระบบตามสถานประกอบการที่เข้า

เมืองถูกกฎหมาย โดยหลักการแล้วจะต้องประกันตนในระบบประกันสังคม

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น การดำเนินงานการผลักดันของภาครัฐ จำเป็นอย่างยิ่งต้องบูรณาการความร่วมมือกันทุกส่วนราชการภายในจังหวัดและประสานไปยังหน่วยงานภายนอกจังหวัดที่เกี่ยวข้องด้วย และยังรวมถึงการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ จุดอ่อน จุดแข็งปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาศักยภาพของจังหวัดตราดไปสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ภายหลังจากเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจและต้องการที่จะศึกษาบทบาทของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมบทบาทของภาครัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจตราดได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด
3. เพื่อเสนอแนะและส่งเสริมบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด

ทบทวนวรรณกรรม

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง หรือ แอควีเอ็มซี (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy – ACMECS) เดิมเรียกว่ายุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า และไทย (Economic Cooperation Strategy – ECS) เป็นกรอบภูมิภาคทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยภายใต้รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นเป็นผู้ริเริ่ม โดยไทยได้

หยิบยกความริเริ่มดังกล่าวขึ้นหารือกับผู้นำประเทศกัมพูชา ลาว และพม่า ในการประชุมคู่ขนาน (sideline meeting) ระหว่างการประชุมผู้นำอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรคซาร์ส (Special ASEAN Leaders Meeting on Severe Acute Respiratory Syndrome) เมื่อวันที่ 29 เมษายน ค.ศ. 2003 ที่กรุงเทพฯ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพราะช่องว่างที่มีอยู่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของภูมิภาค ในการแก้ปัญหา ACMECS จะใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของประเทศสมาชิกเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล ความร่วมมือภายใต้กรอบ ACMECS ไม่ได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์เฉพาะแต่เพียงประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเท่านั้น หากแต่ยังสร้างความเข้มแข็งให้กับความร่วมมืออื่น ๆ ของอาเซียน ในภาพรวมด้วย การประชุมระดับผู้นำ หรือการประชุมสุดยอด ACMECS จัดขึ้นครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.2003 ณ เมืองพุกาม ประเทศพม่า ในการประชุมดังกล่าวผู้นำประเทศสมาชิกได้ร่วมลงนามในปฏิญญาพุกาม(Bagan Declaration) ซึ่งเป็นเอกสารก่อตั้ง ACMECS โดยปฏิญญาพุกามได้ระบุวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งกรอบภูมิภาคดังกล่าวไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดความเจริญเติบโตมากขึ้นตามแนวชายแดน
2. เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรม เกษตรและการผลิตไปยังบริเวณที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ
3. เพื่อสร้างโอกาสการจ้างงาน และลดความแตกต่างของรายได้ระหว่างประเทศสมาชิก
4. เพื่อส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่งคั่งร่วมกันสำหรับทุกฝ่ายในลักษณะที่ยั่งยืน(ขจิต จิตตเสวี, 2553) (Kajit Jittisewee, 2010)

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (ชื่อย่อ: กนพ.) คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2557 ตาม คำสั่งคณะรักษาความ

สงบแห่งชาติ ที่ 72/2557 เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลง วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศตามนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนและข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน(คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557 เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ, 27 มิถุนายน 2557)(National Security Council Order No. 72/2557 Re: Appointment of the Special Economic Development Board , June 27, 2014)

ตัวอย่างเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีการจัดตั้งในประเทศต่าง ๆ ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีก็มีเช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษเซ็นเจิ้น เขตเศรษฐกิจพิเศษชว่ฉ่า ใน มณฑลกว่างตุงของสาธารณรัฐประชาชนจีน เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจีน-เวียดนาม เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจีน-เมียนมา เป็นต้น (ชรินทร์ หาญ สืบสาย, 2556) (Charin Harnsubsay, 2013)

การวิจัยพบว่าปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ รัฐบาล จะต้องสนับสนุนและผลักดันให้เกิดอย่างจริงจังทั้งด้านงบประมาณและนโยบาย ความชัดเจนและทิศทางของนโยบาย การใช้ประโยชน์ที่ดินต้องมีความชัดเจน การลดปัญหาความซ้ำซ้อนของหน่วยงานราชการ ปราศจากความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์และอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนได้เห็นสิทธิประโยชน์อย่างแท้จริง การมีผู้นำและคณะดำเนินงานที่มีศักยภาพ มีความร่วมมือกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน กฎหมายต้องมีความชัดเจน โดยเฉพาะการมอบอำนาจในการบริหารจัดการให้ส่วนราชการในพื้นที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารจัดการ เช่น การบริหารที่ดิน การบริหารแรงงานต่างด้าว เป็นต้น การเตรียมความพร้อมของพื้นที่ เช่น ปัญหาหน้าท่วมปัญหาแรงงาน ปัญหาที่ดิน เป็นต้น และทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ใน

ประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยที่กล่าวมาแล้วล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาระดับท้องถิ่นอยู่แล้ว เนื่องจากการพัฒนาในประเทศไทยยังมีปัญหาดังกล่าวอย่างมาก หากมีการพัฒนาระดับท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องหาว่าปัจจัยใดเกี่ยวข้องและจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร ยิ่งกว่านั้นผู้วิจัยยังเห็นว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนาคตจำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศเมียนมา รวมถึงเนื่องจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งจะเกิดขึ้นอีกมาก แต่หากพิจารณาความพร้อมของประเทศเมียนมายังมีน้อย อย่างไรก็ตามหากมองในภาพกว้าง จึงจำเป็นต้องมองบริบทของประเทศเพื่อนบ้านมาประกอบในการวางแผนต่อไป เช่น ประเทศเมียนมามีการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจำนวนกว่า 10 แห่ง รวมทั้งโครงการรถไฟความเร็วสูงโดยความร่วมมือจากประเทศจีน ส่วนกัมพูชามีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักลงทุนจากต่างชาติ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทยควรเน้นการเป็นผู้ส่งออกมากกว่าผู้นำเข้า เนื่องจากในภูมิภาคอาเซียนประเทศไทยถือเป็นประเทศผู้นำในการผลิตและมีที่ตั้งอยู่ศูนย์กลางกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งการย้ายทุน ย้ายแรงงานย้ายฐานการผลิต (เชิญ ไกรนรา, 2555)(Choen krainara , 2012)

ปัจจุบัน การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีต้นทุนค่าขนส่งต่ำและยังเป็นแหล่งระบายสินค้าที่ล้นตลาดของไทย ตลอดจนยังเป็นช่องทางในการหาวัตถุดิบที่มีราคาถูกเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานผลิตสินค้าภายในประเทศ ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตทำให้สินค้า

ดังกล่าวมีราคาต่ำลงอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคภายในประเทศไทย และสามารถส่งออกสินค้าที่มีราคาต้นทุนต่ำลงเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านราคาในตลาดโลกเพิ่มขึ้นทั้งนี้ประเทศไทยตั้งอยู่บนภูมิประเทศที่เป็นเหมือนศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ ได้แก่ เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย มีแนวชายแดนระยะทางประมาณ 5,656 กิโลเมตร มีด่านการค้าชายแดนจำนวน 91 จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร 38 จุด จุดผ่อนปรนการค้า 53 จุด โดยช่องทางการค้าชายแดนที่กระจายอยู่ตามจังหวัดชายแดนต่าง ๆ ก็มีกิจกรรมการค้าการลงทุนแตกต่างกันไป (ชาตธิรส สัมมะวัฒนา, 2557)(Chatthirose Sommwattana , 2014)

เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศได้ โดยเฉพาะเมื่อประเทศเพื่อนบ้านของไทยได้เปิดประเทศและให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเจริญให้ประเทศ และให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนจึงเริ่มได้รับความสนใจ ประกอบกับพื้นที่ชายแดนของไทยเองได้มีการพัฒนามาแล้วระยะหนึ่ง ทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการ โดยบางพื้นที่มีสภาพทางกายภาพและศักยภาพเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างมาก (ดำรง แสงกวีเลิศ และ นันทิกา ทังสุพานิช, 2545)(Damrong Saengkaveelert and Nuntika thangsupanich , 2002)

แต่เดิมพื้นที่ต่างๆ ที่กำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจมีศักยภาพในการพัฒนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงด้านเกษตรกรรม แหล่งอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวแต่ภายหลังพบว่า การพัฒนาในแต่ละพื้นที่มีปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกัน และแต่เดิมประเทศไทยมีเพียงเฉพาะมาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมการลงทุนในประเทศเท่านั้น

แนวคิดที่จะกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นวิธีแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เฉพาะเจาะจง โดยไม่กระทบกระเทือนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องได้ตรงประเด็นและสามารถดำเนินการให้มีมาตรการกฎหมายรองรับทั้งในการกำหนดแหล่งที่ตั้งขอบเขตพื้นที่จำนวนของกิจการและประชากรในพื้นที่ให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริการพื้นฐานและปัจจัยต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์และความต้องการของแต่ละเขตอย่างชัดเจน (นราพจน์ ทิวถนอม, 2551)(narapoj Tewthanom, 2008)

เขตเศรษฐกิจพิเศษ คือการกำหนดพื้นที่เฉพาะโดยมีเป้าหมายการกระตุ้น ดึงดูดนักลงทุนให้มากที่สุด อันมีเป้าหมายคือการเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การได้รับสิทธิพิเศษด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพิเศษทางภาษีอากร การส่งเสริมการลงทุน ความพร้อมของปัจจัยการผลิต การอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกรรมและบริการพื้นฐานต่างๆ ตั้งแต่ระบบขนส่ง ไฟฟ้า ประปา ฯลฯ ที่สำคัญเขตเศรษฐกิจพิเศษมีได้จำกัดเฉพาะประเภทของเขตประกอบการอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่จะครอบคลุมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษทางการค้า บริการ การท่องเที่ยว หรือการเกษตร ทั้งนี้ การที่จะพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ใดเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีองค์ประกอบที่สำคัญหลายปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือทำเล ที่เอื้อต่อระบบโลจิสติกส์ ที่สามารถเชื่อมโยงวัตถุดิบกับพื้นที่ที่มีศักยภาพอื่นๆ ในลักษณะของการเกื้อหนุนกันและกันได้ประการต่อมาคือความพร้อมของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ทุน วัตถุดิบ แรงงาน โครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะคำว่า "ทุน" จะเกี่ยวข้องถึงความสามารถในการสร้างความน่าเชื่อถือและเชื่อมั่นของนักลงทุนที่จะมาลงทุนในเขตนั้นๆ ว่าคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่ ส่วนปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ คือ การสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะการปรับปรุงกฎระเบียบและนโยบายภาษีที่เอื้อประโยชน์และช่วยลดต้นทุนสินค้า

ที่จะส่งออกให้สามารถสู้กับตลาดโลกได้ และการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจ เช่น สิทธิพิเศษด้านการลงทุน ,ระบบศุลกากร การส่งออก หรือศูนย์ One Stop Services ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ สั่งการ และอนุมัติแผนการดำเนินงานได้ เป็นต้น(อาคม สุวรรณกันธา, 2556)(Arkom suwankantha, 2556)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นการออกกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้น เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศโดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียน ตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียนและข้อตกลงการค้าเสรีอื่น และจากการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านประกอบกับมีนโยบายในการสนับสนุนการค้าการลงทุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพโปร่งใส และสามารถให้บริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องออกระเบียบคามากฎหมาย เพื่อกำหนดให้มีกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาพื้นที่ของตนขึ้นเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่มีระบบสาธารณูปโภค บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน(เอกสารประกอบการประชุมเพื่อตรวจพิจารณาร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

พ.ศ. (...)(Documentation for the draft review. Office of the Prime Minister Special Economic Zone, n.d.)

แนวคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีวัตถุประสงค์หลักในการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ เพื่อมิให้การพัฒนากระจุกตัวเฉพาะในเมืองใหญ่ โดยใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายเป็นตัวนำในการพัฒนาซึ่งนอกจากจะช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เฉพาะ และพื้นที่ใกล้เคียงโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าโลกอีกด้วย การตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับในเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงมีขึ้นเพื่อเป็นหลักปฏิบัติสำหรับการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ(ศิริเพ็ญ แต่ปรเมศามัย, 2549) (Siripen Tareparamasamai, 2006)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเน้นการศึกษาเอกสาร (Documentary study) รวมไปถึงข้อมูลภาคีรัฐ เอกชน งานวิจัย ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด การเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In – Depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยแยกประเด็นในการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ศึกษาโดยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตราด

2. การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ศึกษาโดยการวิเคราะห์เอกสารและใช้

วิธีการสัมภาษณ์ในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐทั้งในภาครัฐ

3. การศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราดโดยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ โอกาส ความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อพูดคุยและเปลี่ยนข้อคิดเห็น ประสพการณ์ให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ในเรื่องที่ต้องการศึกษา ขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึกและขออนุญาตบันทึกข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

2. นำผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้รับมาสรุปให้ครบถ้วน ถูกต้องตามประเด็นต่างๆ ที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ที่ตั้งไว้ หากพบขาดประเด็นหรือไม่ชัดเจนประเด็นไหน ต้องลงไปสัมภาษณ์อีกจนกว่าได้ประเด็นและผลการศึกษาที่ครบถ้วนตามต้องการ ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เพื่ออภิปรายผลต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น นักวิชาการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การนำเสนอรูปแบบงานวิจัยได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึก ใช้การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) จากเอกสาร คำสัมภาษณ์ โดยพยายามค้นหา วิเคราะห์

และตีความหมายที่แฝงอยู่ในข้อความเหล่านั้น แล้วนำมาสรุปเป็นข้อความบรรยาย

2. ใช้การเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญที่ได้ เพื่อแสดงความชัดเจนการพัฒนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ซึ่งบทบาทของรัฐในการศึกษาในครั้งนี้จำแนกออกเป็นด้านต่างๆ และนำเสนอผลการศึกษารูป

1. บทบาทของรัฐในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพบว่า บทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราดนั้น รัฐได้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการวางแผนเพื่อประสานประโยชน์ของรัฐบาลเข้ากับเอกชน ซึ่งรัฐออกนโยบายและวางแผนสอดคล้องกับการจัดตั้งและพัฒนาพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

2. บทบาทของรัฐในการออกกฎหมาย ข้อบังคับ และบังคับใช้กฎหมายพบว่า บทบาทของรัฐในการออกกฎหมาย ข้อบังคับ และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้สามารถบริหารจัดการ อำนวยความสะดวกทางด้านเศรษฐกิจในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ รัฐบาลในฐานะรัฐส่วนกลางเป็นผู้มีหน้าที่ในการออกกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ หรือกฎหมาย สำหรับบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด

3. บทบาทของรัฐในการจัดสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้าน

เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าบทบาทของรัฐในการจัดสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด รัฐได้ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนด้วยการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการค้าสินค้าและบริการหรือการ

ลงทุน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดประกอบด้วย

1) โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม เช่น ถนน สะพานทางรถไฟ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน โดยการดำเนินการของส่วนราชการจังหวัดตราด ได้แก่ การพัฒนาทางหลวงหมายเลข 3 ตราด-หาดเล็ก การก่อสร้างท่าเทียบเรืออเนกประสงค์คลองใหญ่ ตำบลคลองใหญ่

2) โครงสร้างพื้นฐานการวางผังเมือง ศิลปกรรม และด้านชายแดน เช่น การพัฒนาอาคารตรวจสินค้าด่านศุลกากรคลองใหญ่ การปรับปรุงด้านศุลกากรบริเวณด่านพรมแดนบ้านหาดเล็ก

3) นิคมอุตสาหกรรม รัฐได้มีบทบาทในการกำหนดพื้นที่เป็นแหล่งนิคมอุตสาหกรรม สำหรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด

4) สาธารณูปโภค รัฐได้มีการขยายโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับสาธารณูปโภคเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด

2. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามบทบาทของรัฐในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1 ปัญหาด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดด้านนโยบายและการวางแผน ที่เกิดจากการขาดความชัดเจนและต่อเนื่องของนโยบาย

2 ปัญหาด้านการออกกฎหมาย ข้อบังคับ และบังคับใช้กฎหมายพบว่ารัฐเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการเรื่องราวทางเศรษฐกิจในประเทศ จึงต้องอาศัยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นมาในอนาคตก็ได้ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด

3 ปัญหาด้านการจัดสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้าน เศรษฐกิจ และสังคมพบว่า

3.1.ปัญหาการบริหารจัดการที่ดินพบว่าปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ดินเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด

3.2 ปัญหาของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงานและการจัดการศึกษาพบว่าสรุปได้ว่าการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จนั้น รัฐมีบทบาทเร่งผลักดันให้เกิดการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จสำหรับแรงงานต่างดาว เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ การขยายตัวด้านแรงงาน ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดที่กำลังเกิดขึ้น

3.3.ปัญหาการบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่พบว่าความร่วมมือของแต่ละหน่วยงานนั้นเป็นในฐานะ "เจ้าภาพ" แต่ละงานตามศักยภาพของหน่วยงานนั้น ๆ โดยทุกองค์กรพัฒนาไปพร้อม ๆ กันไม่ถือว่าเป็น การดำเนินการโครงสร้างพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.การพัฒนาจังหวัดตราดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ เพื่อสร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศ/ภาค/และประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม

2.จังหวัดตราดมีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่และการส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ

3.ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในจังหวัดตราดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้ชุมชน รวมถึงมีกฎระเบียบและแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ได้มาตรฐานและมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็ง

4. แก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่และการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่างๆ เช่น ปัญหาขาดแคลนแรงงานไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือความแออัดของด้านพรมแดน

5. เป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐ

6. สามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งของหน่วยงาน ภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่การวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

7. ควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์อาชีพ เช่น รวมกลุ่มอาชีพประมง อาชีพเกษตรกรรม เพื่อมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ ซึ่งหากเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้วจะสามารถมีอำนาจต่อรองกลไกราคาตลาด ราคาสินค้าได้

8. การพัฒนาด้านบุคลากรให้มีความพร้อม ซึ่งทางจังหวัดได้มีการพัฒนาอบรมและการเดินทางดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งที่จังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา เวียดนามตอนใต้ ส่วนผู้ประกอบการก็ได้ร่วมกันผลักดัน ก่อนเข้าเป็นเศรษฐกิจพิเศษนับจากนี้ไปภาคเอกชนจะต้องเดินหน้าเพื่อลงทุนในธุรกิจด้านต่างๆต่อไป

9. จัดทำโครงการพัฒนาเพื่อปรับปรุงด้านศุลกากรบริเวณด้านพรมแดนบ้านหาดเล็ก โดยกรมศุลกากรได้ดำเนินการออกแบบก่อสร้างอาคารให้มีพื้นที่ปฏิบัติงานและสำนักงานของหน่วยงาน C.I.Q โดยจะสามารถให้บริการทางศุลกากรและบริการอื่นที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ One Stop Service และเป็นมาตรฐานสากลงบประมาณ ในปัจจุบันการพิจารณาจุดผ่านแดนภายใต้สนง.สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีมติเห็นควรชะลอการก่อสร้างอาคารด้านพรมแดนบ้านหาดเล็กหลังใหม่ไว้ก่อน และมอบให้กระทรวงการต่างประเทศ นำเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วม ไทย – กัมพูชา

10. การจัดทำโครงการพัฒนาอาคารด้านศุลกากรคลองใหญ่ ต.คลองใหญ่ โครงการก่อสร้างจุดตรวจสินค้านำเข้า – ส่งออก เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

11. การจัดสรรงบประมาณการจัดทำโครงการพัฒนาอาคารตรวจสินค้าและคลังสินค้าด้านศุลกากรคลองใหญ่ ต.ไม้รูด กับประเทศเพื่อนบ้าน งบประมาณ 35,000,000 บาท งบประมาณปี พ.ศ.2555 (ด้านศุลกากรคลองใหญ่) และโครงการพัฒนาอาคารตรวจสินค้าและอำนวยความสะดวกทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน งบประมาณ 4,750,000 บาท งบประมาณปี พ.ศ.2555 (ด้านศุลกากรคลองใหญ่)

12. การที่รัฐบาลกัมพูชามีนโยบายป้องกันไม่ให้งานไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทย จึงได้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเกาะกง เพื่อให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ดังนั้นในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนอำเภอคลองใหญ่ ไม่เหมาะสมต่อการจัดตั้งฐานผลิตเชิงอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากแรงงาน การเติบโตทางภาคอุตสาหกรรมการผลิตในพื้นที่ จะเป็นลักษณะการสร้างสรรค์ผลผลิตที่มีคุณค่า หรือมีลักษณะเฉพาะตามบทบาทของพื้นที่ กับ Positioning “ตราด...เมืองสีเขียว” เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของคลองใหญ่เป็นที่ต้องการ และได้รับการยอมรับจากตลาดโลก

สรุปได้ว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดนั้นนอกจากบทบาทจากนโยบายทางการเมืองที่ดำเนินการอย่างเร่งด่วนภายใต้หลักการบริหารจัดการของนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) ต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งอาศัย มาตรา 44 ในการดำเนินการสั่งการซึ่งส่งผลให้การพัฒนาเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว เกิดความร่วมมือแบบบูรณาการทุกภาคส่วนในการเป็นเจ้าภาพในการพัฒนา ซึ่งส่งผลดีต่อจังหวัดตราดรวมไปถึงการพัฒนาเป็นการพัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานจากสิ่งที่มีเป็นการพัฒนาแบบต่อยอดจึงทำให้ปัจจัยด้านโครงสร้างไม่ได้รับการกระทบมากเท่าที่เป็น

และสิ่งที่ควรคำนึงในการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นนั้นก็คือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ซึ่งไม่ว่าจะเป็นพื้นที่บ้านโดยรอบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพประมง เกษตรกรรม การค้าขาย หากชุมชนได้รับการพัฒนาและ

ขาดเล็กเจ้าของพื้นที่ก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษเองและบริเวณ

ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรองรับการปรับตัวและ ภาคส่วนราชการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวพร้อมที่จะรองรับการพัฒนาที่จะส่งผลให้ชุมชนสามารถปรับตัวอย่างยั่งยืนได้

เอกสารอ้างอิง

ชจิต จิตตเสวี. (2553). **องค์การระหว่างประเทศ: องค์การระหว่างประเทศในกระแสโลกาภิวัตน์ และภูมิภาคอาเซียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2553.

คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2557 เรื่อง **แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ.27 มิถุนายน 2557**. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 131 ตอนพิเศษ 120 ง หน้า 11,

ชรินทร์ หาญสืบสาย, (2556). **เรื่องเล่าจาก ส.ว.เขตเศรษฐกิจพิเศษ“แม่สอด”**. สืบค้น 20 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/warasarn/feb.pdf>

ชาติรส สัมมะวัฒนา, (2557).**แต่้มต่อการค้าชายแดนไทย : เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน**. สืบค้น 13 สิงหาคม 2559 จาก bts.dft.go.th/btsc/files/Documentanalysiselse/4.pdf

เชิญ ไกรนรา. (2555).**การศึกษาการพัฒนาและการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในต่างประเทศ**. สืบค้น 19 สิงหาคม 2559 จาก http://www.researchgate.net/publication/259450775_A_Study_on_Development_and_Management_Practices_of_Special_Boarder_Economic_Zones_in_Foreign_Countries

ดำรง แสงกวีเลิศ และ นันทิกา ทั้งสุพานิช. (2545). **เขตเศรษฐกิจพิเศษ : แนวคิดใหม่ในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ**. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, ปีที่ 39 (2) 42-43.

นราพจน์ ทิวถนอม.(2551).**กฎหมายที่เกี่ยวกับโครงการรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการยุติธรรม.

ศิริเพ็ญ แต่ปรเมศามัย.(2549). **ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินของเขตเศรษฐกิจพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อาคม สุวรรณกันธา.(2556). **เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนภาคเหนือ**. สืบค้น 6 สิงหาคม 2559 จาก http://www.goldenworld-inter.com/index.php?option=com_content&view=article&id=410:2012-01-19-01-20-06&catid=4:2011-05-05-07-25-46&Itemid=5

เอกสารประกอบการประชุมเพื่อตรวจพิจารณาร่างระเบียบ **สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.(...)** เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2556 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุมเดือนบุนนาค ชั้น 2 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

Reference

Arkom suwankantha.(2013).**Northern Border Economic Zone**. Retrieved 6 August 2016 from

http://www.goldenworld.inter.com/index.php?option=com_content&view=article&id=410:2012-01-19-01-20-06&catid=4:2011-05-05-07-25-46&Itemid=5

- Charin Harnsubsay.(2013).**Story From the Senate Special Economic Zone Mae Sot**. Retrieved 20 August 2019.From <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/warasarn/feb.pdf>
- Chatthirose Sommwattana. (2014).**Thai Border Trade Disadvantage: Special Economic Border**. Searched 13 August 2016 from bts.dft.go.th/btsc/files/Documentanalysiselse/4.pdf
- Choen krainara.(2012).**Study on the Development and Management of Special Economic Border Areas**.http://www.researchgate.net/publication/259450775_A_Study_on_Development_and_Management_Practices_of_Special_Boarder_Economic_Zones_in_Foreign_Countries
- Damrong Saengkaveelert And Nuntika thangsapanich. (2002). **Special Economic Zones: New Concepts in Developing Specific Areas**. Journal of Economic and Social Research, 39 (2) 42–43.
- Documentation for the draft review. Office of the Prime Minister Special Economic Zone n.d. on February 21, 2013 at 13.30 hrs. At the Bunnag Meeting Room, 2nd Floor, Office of the Council of State)
- Kajit Jittisewee .(2010).**International Organization: International Organization for Globalization And regionalization** . (2nd edition).Bangkok: Winyoochon.
- Narapoje Tewthanom.(2008).**Laws relating to special economic zone projects with industrial development of the country**. Bangkok: College of Justice.
- Order of the National Security Council 72/2557 Re: **Appointment of the Special Economic–Development Zone Policy Committee June 27, 2014**. Gazette Book 131, Special Edition 120, page 11,
- Siripen Tareparamasamai. (2006).**Legal Issues Concerning Land of Special Economic Zones**. Bangkok :Faculty of Law Thammasat University.